

# PERIODIEK

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT  
VAN HET VLAAMS GENEESKUNDIGENVERBOND  
64<sup>ste</sup> jaargang Jan – Feb - Maa 2009 Nr. 1

---

*Periodiek – VGV - 64<sup>ste</sup> jaargang Jan – Feb – Maa 2009 p. 16*

## TAAL HOGER ONDERWIJS EN INTERNATIONALISERING

*Na de argumentatie voor het behoud van het Nederlands in het hoger onderwijs, worden een aantal maatregelen voorgesteld om de taalvaardigheid van de Vlaamse studenten te vergroten en om het onthaal van de buitenlandse studenten aan de Vlaamse universiteiten te verbeteren.*

Het toenemende contact tussen Vlaamse en buitenlandse studenten, zowel in de Vlaamse als in de buitenlandse universiteiten en hogescholen, is een positief gegeven dat de internationale openheid en samenwerking bevordert.

Samenwerking veronderstelt echter als uitgangspunten: eerbiediging van het gelijkwaardigheidsbeginsel, dus wederzijds respect en geen discriminatie inzake cultuur en taal.

Met de term “hoger onderwijs” wordt in dit artikel het onderwijs aan de universiteiten en hogescholen bedoeld.

Reeds in de negentigerjaren gingen er, eerst in Nederland en later in Vlaanderen, stemmen op om het hoger onderwijs te verengelsen: het Engels zou de ‘lingua Franca’ worden.

In Vlaanderen leidde dit tot een aanpassing van het taaldecreet hoger onderwijs op 4 april 2003: mogelijkheid van maximaal 10 % anderstalig onderwijs in de ‘bachelors’ en beperking van anderstalig onderwijs in de ‘masters’. In de memorie van toelichting wordt dit laatste beschreven als volgt: “ ‘In beperkte mate’ betekent dat het niet de bedoeling is dat het gebruik van het Nederlands als onderwijstaal in het hoger onderwijs wordt uitgehold. Bij de toepassing van deze bepalingen zal er als referentiebasis gekeken worden naar de huidige praktijk inzake het gebruik van een andere taal dan het Nederlands en naar de concrete toepassing van de huidige regelgeving aan de hogescholen en universiteiten.”

Bovendien werd in datzelfde decreet bepaald: “In afwijking van het bepaalde in par. 1, kan het instellingsbestuur bachelors- en mastersopleidingen volledig in een andere taal dan het Nederlands aanbieden indien het om opleidingsprogramma’s gaat die specifiek ten behoeve van buitenlandse studenten zijn ontworpen op voorwaarde dat er in dezelfde instelling een equivalente opleiding in het Nederlands wordt aangeboden.”

Sinds enkele jaren gaan hier en daar terug stemmen op om dit decreet nogmaals te versoepelen, praktisch om het hoger onderwijs verder te verengelsen. Mijns inziens is opnieuw sleutelen aan dit taaldecreet geen goede zaak.

## **Argumenten voor het behoud van het Nederlands**

### *1. de kwaliteit van de kennisoverdracht*

Het hoeft weinig betoog dat een genuanceerde kennisoverdracht best gebeurt in de moedertaal van de student en de docent. Men kan moeilijk van alle studenten en docenten verwachten dat zij een tweede of een derde taal even goed beheersen als hun moedertaal en het kan toch niet de bedoeling zijn de kwaliteit van het onderwijs te laten dalen.

### *2. het sociaal argument*

De overschakeling naar het Engels in het hoger onderwijs zou vooral voor kansarme jongeren de drempel verhogen. Vooral kansarmere allochtonen, die zich naast het Nederlands ook nog het Engels zouden moeten eigen maken, zouden de eerste slachtoffers zijn van een verengelsing van het hoger onderwijs.

### *3. verschraling van het Nederlands*

Bij overschakeling naar het Engels in het hoger onderwijs, kan worden verwacht dat het Nederlands als wetenschappelijke taal zal wegwijnen. Er kan bovendien gevreesd worden dat er een watervaleffect ontstaat naar het middelbaar onderwijs, later naar het lager onderwijs, en dat het Nederlands uiteindelijk gedegradeerd wordt tot een keuken- en tuintaal.

### *4. eenheid in verscheidenheid*

Internationaal contact is rijker wanneer het gebeurt vanuit een vanzelfsprekend en ongedwongen identiteitsbesef; het principe ‘eenheid in verscheidenheid’ is trouwens een van de grondregels in de beginselverklaring van de Europese Unie. Waarom zouden wij dan het Nederlands als taal in het hoger onderwijs opzij schuiven?

Wanneer Vlaamse studenten naar een buitenlandse universiteit trekken, vinden zij het trouwens vanzelfsprekend dat zij ondergedompeld worden in de cultuur en de taal van het gastland.

## **Verhoging taalvaardigheid Vlaamse studenten**

De wil om het Nederlands te behouden als voertaal in ons hoger onderwijs is niet in tegenspraak met onze uitdrukkelijke wens om de taalvaardigheid van onze Vlaamse studenten te vergroten: we beseffen allen goed dat wetenschappelijke publicaties en referaten op het internationale podium in het Engels, en in mindere mate in het Frans en het Duits, verlopen. Sinds jaren reeds raden docenten aan onze universiteiten handboeken en artikels in het Engels en andere talen aan de studenten aan als bijkomend studiemateriaal.

Aan sommige Vlaamse universiteiten bestaan er reeds cursussen technisch Engels, aangepast aan het vakgebied (bvb. medisch Engels, juridisch Engels, ...) met daarop aansluitende practica. Wat houdt ons tegen om die cursussen te veralgemenen en verplichtend te maken?

Men kan ook overwegen om aan de Vlaamse studenten, die een of meerdere jaren aan een buitenlandse universiteit willen studeren, als voorbereiding hierop pakketten van technische taalcursussen aan te bieden in de taal van het land of de streek waar ze zullen terechtkomen.

## **Onthaal van buitenlandse studenten**

In het kader van onze gastvrijheid voor anderstalige buitenlandse studenten bieden wij in het huidige decreet reeds onderwijs in een andere taal, vooral in het Engels, aan.

Bovendien kunnen we aan de buitenlandse anderstalige studenten, die de reguliere cursussen van de 'bachelor' of 'master' cyclus samen met de Vlaamse studenten willen volgen, een aantal faciliteiten aanbieden:

- ❖ ◦ hulpmiddelen om snel Nederlands te leren: er bestaan reeds dergelijke snelcursussen met aangepaste taalcd's aan sommige universiteiten
- ❖ ◦ een gedrukte cursus in hun taal, bvb. het Engels, het Frans, het Duits ...
- ❖ ◦ de mogelijkheid om examen af te leggen in het Engels, het Frans of het Duits.

We moeten evenwel voor ogen houden dat de beste buitenlandse studenten niet in de eerste plaats aangetrokken worden door taalfaciliteiten, doch door uitmuntendheid. Een zo hoog mogelijk wetenschappelijk niveau moet dus ons hoofddoel zijn.

## **Bijkomende suggesties voor contactbevordering**

Om het contact tussen Vlaamse en buitenlandse studenten te bevorderen, kan overwogen worden om sommige practica voor beide groepen samen te organiseren.

Er kan ook overwogen worden om de buitenlandse studenten intenser te betrekken bij de jaar- en faculteitswerking van de Vlaamse studenten.

Beide voorstellen kunnen vooral het individueel contact tussen Vlaamse en

buitenlandse studenten ten goede komen.

## **Besluit**

Het behoud van het Nederlands in het hoger onderwijs en het internationaal contact tussen Vlaamse en buitenlandse studenten kan perfect samengaan, indien voldoende creativiteit aan de dag wordt gelegd.

Op 23 januari 2003 schreef Geert Vanistendael in De Standaard der Letteren: *“ Zonder Frans kon je niet meer op tegen de internationale concurrent. Het is de auteurs opgevallen dat exact dezelfde argumentatie vandaag gebruikt wordt om het Engels te propageren. Wat zij er niet aan toevoegen is dat de weldenkende topmensen van toen uit het bedrijfsleven, de politiek, de universiteit, de wetenschap, de Kerk en de cultuur over de hele lijn ongelijk hebben gekregen... Ik vind dat we dat maar eens wat vaker moeten zeggen tegen rectoren, bedrijfsleiders, politici, eurocraten en diplomaten die te lam of te laf zijn om te vechten voor het Nederlands.”*

Woorden om over na te denken: gisteren het Frans, vandaag het Engels en ... morgen het Chinees?

**Eric Ponette** - december 2008